

PHÒNG VĂN CHÁNH ÁN CHRISTOPHER V. PHAN

Luật sư quân pháp gốc Việt- Chánh Án tòa di trú Liên Bang Hoa Kỳ

KIỀU MỸ DUYÊN

Chánh Án Chris Phan thăm văn phòng Ana Real Estate (Hành Hà Giang)

Chánh Án Chris Phan tốt nghiệp đại học Indiana- đại học Purdue tại Indianapolis với văn bằng Cử Nhân Nghệ Thuật (BA Biology, 1996), tiến sĩ Luật khoa năm 1999 tại đại học Southern Illinois. Ông là chủ biên tạp chí luật Southern Illinois, tác giả sách “Physicians Unionization’s Impact on the Medical Profession”, *Journal of Legal Medicine*, March, 1999.

Từ năm 2000 đến 2024, ông là luật sư quân pháp phục vụ Hải Quân Hoa Kỳ tại Earle, New Jersey, Yokosuka- Nhật Bản, San Diego, California, Portsmouth, Virginia, Ngũ Giác Đài, District of Columbia, Fort Worth, Texas và vịnh Guantanamo, Cuba.

Từ 2012 đến 2024, ông là nghị viên hội đồng thành phố Garden Grove, California và là phó biện lý Orange County, California.

Ông hiện là Hải Quân Trung Tá Trừ Bị của Hải Quân Hoa Kỳ. Ông là hội viên của Luật Sư Đoàn, tiểu bang California và hội viên luật sư đoàn tiểu bang Illinois và Texas. Ông và gia đình hiện cư ngụ tại Houston, Texas.

Chánh Án Chris Phan và phu nhân tại lễ tuyên thệ ngày 20/12/2019, tại Washington, D.C. (Hình: Chris Phan cung cấp)

Vào ngày Chủ Nhật, 18/2/2024, Chánh Án Chris Phan đến thăm văn phòng Ana Real Estate. Kiều Mỹ Duyên và ký giả Hà Giang, chủ bút "Tôi Yêu Tiếng Nước Tôi", có cuộc phỏng vấn Chánh Án Chris Phan về nhiều vấn đề khác nhau: sinh hoạt quân đội người Mỹ gốc Việt và điều quan trọng nhất là về vấn đề di trú, vì người Việt Nam bị trục xuất nhiều nhất trong thời gian qua. Kính mời quý đồng hương theo dõi cuộc phỏng vấn thú vị này.

Kiều Mỹ Duyên và Hà Giang phỏng vấn Chánh Án Chris Phan

Kiều Mỹ Duyên: Chúng tôi rất hân hạnh được đón tiếp Chánh Án Chris Phan, là Trung Tá Hải Quân của Quân Lực Việt Nam Hoa Kỳ. Mọi người ở miền Nam California ai cũng biết vì ông đã từng là ứng cử nghị viên của thành phố Garden Grove, ngày xưa đi xe đạp, ở chiến trường về rồi đi ứng cử, nhiều người rất nhớ hình ảnh đẹp tuyệt vời đó. Sau đó, Chris Phan làm công tố viên của Quận Cam, sau được Tổng Thống Donald Trump bổ nhiệm làm Chánh Án Liên Bang Hoa Kỳ về di trú.

Chào Chánh Án Chris Phan, chào cô Hà Giang. Chúc Chánh Án và gia đình một mùa Xuân êm ả, hạnh phúc và hăng say làm việc, vạn sự như ý.

Chánh Án Chris Phan: Xin chào cô Kiều Mỹ Duyên, cô Hà Giang và quý khán thính giả, xin chúc tất cả một năm tốt đẹp.

Kiều Mỹ Duyên: Trong thời gian dài làm việc trong cộng đồng người Việt Nam, phải khen Chánh Án ngày càng nói tiếng Việt thành thạo hơn ngày xưa rất nhiều.

Hà Giang: Kính chào quý khán thính giả. Hôm nay, Hà Giang rất vinh hạnh được chị Kiều Mỹ Duyên mời đến đây để gặp mặt Chánh Án Chris Phan, là một người mà Hà Giang và những người Việt khác rất hãnh diện về thành quả của ông. Hà Giang rất là ái mộ và có rất nhiều tò mò, nên sẽ có rất nhiều câu hỏi dành cho ông.

Kiều Mỹ Duyên: Kiều Mỹ Duyên phỏng vấn Chánh Án Chris Phan nhiều lần, có kỷ niệm đẹp và hãnh diện về các chiến sĩ của Quân Đội Hoa Kỳ người Mỹ gốc Việt. Chánh Án là một trong những người thành lập Hội Quân Nhân người Mỹ gốc Việt, điều làm cho thế hệ thứ nhất rất hãnh diện. Xin mời Chánh Án Chris Phan nói về Hội Quân Nhân.

Chánh Án Chris Phan: Hội Quân Nhân chúng tôi thành lập năm 2008, đó là lúc Chris đi chiến trường bên Iraq với người khác, đang chờ nhóm tới, thì Chris nghe tiếng người Việt Nam khác nói chuyện, đó là anh Thiếu Tá Thọ Nguyễn. Sau khi anh Thọ nói chuyện xong, Chris mới vỗ vai anh và hỏi: anh có phải người Việt không? Sau đó, hai anh em mới tâm sự với nhau, rồi từ đó tạo ra tình bạn, hứa lúc về Mỹ sẽ tạo ra hội để giúp mấy anh em đi sau mình, nếu nhớ nhà thì mình sẽ gửi quà vào mùa Tết, mùa lễ để các anh em đỡ nhớ nhà. Lúc về, bốn anh em: anh Thọ Nguyễn, anh Triết Bùi, anh Hiền Vũ và Chris Phan mới ngồi xuống tạo ra diễn đàn hội quân nhân.

Kiều Mỹ Duyên: Lúc đó Chris là luật sư rồi, thường người ta vô quân đội rồi mới đi học để khỏi đóng tiền, được tài trợ bởi chính phủ, nhưng riêng Chánh Án trẻ Chris Phan- có thân phụ là luật sư, cậu ruột là chủ tịch hội đồng tỉnh Cần Thơ trước 1975 ở Việt Nam, gia đình nổi tiếng ở miền Tây, Việt Nam- làm luật sư rồi mới đi lính. Xin Chánh Án Chris Phan nói một chút về bản thân.

Chánh Án Chris Phan: Từ nhỏ, Chris đã nghĩ sẽ đóng góp lại cho nước Mỹ này, luôn ao ước sẽ tham gia quân đội sau khi học xong. Sau khi học xong trường luật, Chris nộp đơn xin vào Hải Quân. Rất may mắn được nhận, vì khi Chris nộp đơn sau khi người ta đã xem qua rất nhiều hồ sơ. Bà xét các hồ sơ đó bảo Chris cứ nộp đơn đi, chúng tôi sẽ có ngoại lệ. Rất may mắn, Chris được nhận.

Thiếu Tá Thọ Nguyễn và Chánh Án Chris Phan (Hình: Chris Phan cung cấp)

Hà Giang: Ông là một người học về luật, từng là một dân cử, từng ở trong quân đội, theo ông công việc nào là thích hợp với ông nhất, đúng với con người của Chánh Án Chris Phan nhất? Xin ông có thể chia sẻ.

Chánh Án Chris Phan: Ba công việc đó đều hợp với Chris, vì mình muốn giúp cộng đồng, giúp người dân. Ba công việc đó đều có điều đó: trong quân đội thì mình có thể giúp nước, làm chánh án hay làm luật sư thì mình có thể giúp người, và ra tranh cử là mình có thể giúp cộng đồng, phục vụ đất nước.

Hà Giang: Chánh Án trả lời như vậy có vẻ bao quát quá. Chắc là phải có công việc nào đó mà ông rung động nhất. Nếu chọn một trong ba công việc đó, ông sẽ chọn cái nào?

Chánh Án Chris Phan: Trong đời có nhiều cơ hội mình phải chọn một, nhưng nếu phải chọn một trong ba công việc trên, Chris rất khó trả lời. Tại vì mỗi cái bước có

sự thống nhất với các bước kia. Ví dụ, Chris nói Chris thích làm Chánh Án nhất đi, đúng, nhưng mà nếu Chris không vào trong quân đội thì không chắc gì ông Tổng Thống biết tên mình, chắc gì ông chọn mình? Nhưng nếu bảo Chris phải chọn thì quân đội là điều mà Chris quan tâm nhất.

Kiều Mỹ Duyên: Nghề luật sư, công tố viên và chánh án đều liên quan đến luật. Những người nào yêu Tự Do, Dân Chủ, Nhân Quyền đều thích ngành luật, kể cả những người trẻ. Chúng tôi đã hỏi Chánh Án khi ở Houston: vì sao Chánh Án được Tổng Thống chọn làm Chánh Án của Liên Bang? Khi được Tổng Thống chọn thì không cần phải ứng cử. Nếu ứng cử nhiệm kỳ 4 năm- 6 năm, rồi khi làm việc gần hết nhiệm kỳ thì phải lo, lo tiền, lo marketing để tranh cử nữa thì rất mất thì giờ. Được Tổng Thống chọn, khi nào mình không làm nữa thì thôi. Xin Chris Phan cho biết ngoài Chánh Án Chris Phan, Tổng Thống có chọn chánh án nào người Mỹ gốc Việt làm chánh án năm 2019 không?

Chánh Án Chris Phan: Chỉ có mình Chris được Tổng Thống chọn trong nhiệm kỳ đó. Có vài chánh án trước Chris những năm trước cũng được Tổng Thống chọn.

Kiều Mỹ Duyên: Những chánh án được chọn trước Chris có được chọn làm chánh án liên bang không? Có làm về di trú không?

Chánh Án Chris Phan: Thừa có. Nếu chỉ nói về di trú, hiện tại mình có 5 người Mỹ gốc Việt trong nhóm, Chris là người trẻ nhất trong nhóm đó.

Chánh Án Chris Phan và Hội Quân Nhân người Mỹ gốc Việt (Dallas 2022) (Hình: Chris Phan cung cấp)

Hà Giang: Luật sư quân pháp và luật sư dân sự khác nhau ở điểm then chốt nào?

Chánh Án Chris Phan: Rất là khác: một trong quân đội, tất cả những gì trong quân đội vi phạm là mình xử, không có dính líu gì đến người dân ở ngoài, nhưng khi mà ra, người dân có thể xem kết quả ra sao.

Hà Giang: Trong một phiên xử như vậy có bồi thẩm đoàn không?

Chánh Án Chris Phan: Không, hệ thống trong quân đội khác, có một người xem xét tất cả các hồ sơ, nghe hai bên xem có đủ chứng cứ. Ở ngoài bồi thẩm đoàn có đông người hợp lại, nhưng trong quân đội chỉ có một người, thường người đó là cấp cao, ví dụ trung tá hay đại tá mà cũng là luật sư, để nghe hai bên có đủ chứng cứ không. Lúc mà ra tòa đó, bồi thẩm đoàn không phải là người dân mà là người trong quân đội. Ví dụ, bác sĩ y khoa hoặc tất cả các ngành trong quân đội hợp lại, chọn từ 3 đến 7 người cho buổi xét xử đó.

Kiều Mỹ Duyên: Có một trường hợp ở miền Nam California, một buổi tối khoảng 9 giờ, Cảnh Sát đến gõ cửa nhà đó, hỏi có cô này ở đây không? Người nhà nói có, Cảnh Sát kêu cô đó ra xe và chở về bót giam. Sáng hôm sau, trực xuất cô đó về Việt Nam. Như vậy đã có phiên tòa trước đó rồi mới bắt người hay là chưa có?

Chánh Án Chris Phan: Chris không biết tình hình câu chuyện đó ra sao nhưng theo Chris nghĩ là có mặt ra tòa rồi. Nếu không có mặt ra tòa thì tòa sẽ ra án là cô ta sẽ bị trực xuất ra khỏi nước này cho dù cô ta không có mặt tại tòa. Lưu ý là phải có mặt trình với tòa, nếu không có mặt ở tòa thì tòa vẫn xử. Theo như cô kể, thì có lẽ tòa đã xuống án rồi, có lẽ cô ta trốn sau khi án đó ra, hay tòa kêu cô ra mà cô không ra trình.

VAUSA- Falls Church, Virginia, 2023 (Hình: Chris Phan cung cấp)

Kiều Mỹ Duyên: Kiều Mỹ Duyên có một kỷ niệm nhớ hoài không bao giờ quên. Khi chúng tôi lên San Francisco, có quen Chánh Án Di Trú Phan Quang Tuệ, là con bác sĩ Phan Quang Đáng. Chánh Án mời đến tòa tham dự một vụ xử kiện. Trong lúc xử, chúng tôi hỏi hỏi muốn đầu tim: một bà ốm nhom ốm nhách, là người Cuba, làm ở tòa đại sứ Cuba ở San Francisco, bà ra tòa vì sau khi mãn nhiệm kỳ, bà không về nước. Bà có người con 14 tuổi qua đây học, cũng không về nước luôn. Bà bị truy tố. Cộng đồng Cuba nói bà này rất hữu ích cho cộng đồng, làm việc từ thiện, xã hội. Chồng của bà ở Cuba đã có vợ mới. Nếu bà bị trục xuất về thì bà sẽ bị ở tù, gia đình tan nát mà đứa con cũng phải đi về. Khi đó, có luật sư biện hộ và đại diện cộng đồng Cuba đến rất đông. Chúng tôi ngồi nghe mà rất hỏi hỏi. Cuối cùng, chánh án Phan Quang Tuệ tha, không trục xuất, cho bà ở lại. Cái cửa đến bàn ông chánh án xa lắm, bà và con của bà quỳ xuống lạy và tất cả mọi người trong cộng đồng Cuba lúc đứng dậy đều xá chánh án Phan Quang Tuệ như tế sao. Mọi người đều vui thật vui. Chánh Án Chris Phan có kỷ niệm nào về lòng nhân đạo, làm cho mọi người xúc động, xin kể cho quý khán thính giả nghe? Một người chánh án trẻ rất nhứt đầu khi phải trục xuất người khác.

Chánh Án Chris Phan: Chris rất cảm động với câu chuyện của cô. Tại mỗi phiên tòa, với chánh án mỗi ngày đều chứng kiến nhiều nước mắt: có nước mắt vui, có nước mắt buồn. Không có phiên tòa nào mà không có nước mắt. May mắn, Chris cũng là người trưởng thành, có sự đồng cảm dù lúc mà Chris được chọn là chánh án có thể vì quá khứ của Chris trong quân đội, thành ra mọi người nghĩ Chris là người công minh, trắng đen rõ ràng, không có ba phải. Nhưng Chris cũng là một người di cư, nên mỗi lần Chris ra án lệnh, Chris cũng suy nghĩ rất sâu sắc, do lòng quảng đại ảnh hưởng đến mình nhiều lắm. Chris nhớ một phiên xử một người mẹ đơn thân, có một đứa con 4 tuổi, bằng tuổi với con của Chris bây giờ. Khuôn mặt đứa bé rất xinh, rất đẹp, tròn quay, đôi mắt to. Ngày Chris xử phiên tòa hôm đó là ngày vọng Giáng Sinh 24/12/2022. Thường thường với các phiên xử đó, Chris ít suy nghĩ gì nhiều, vì theo luật mình làm thôi. Với trường hợp này, người mẹ đơn thân với đứa con 4 tuổi không có cơ hội để ở lại. Nhưng hôm đó là ngày vọng Giáng Sinh, sau khi nghe người mẹ trình bày xong, Chris mới nhìn đại diện luật sư của chính phủ, Chris nói: bây giờ tôi sẽ tắt cái máy này, tôi sẽ nói chuyện với ông, mình là con người với con người, ông có thể giúp tôi bằng cách nào có thể giúp hai mẹ con ở lại không? Tôi biết nếu mà ra cái án này thì cô không thể ở lại đây được đâu. Khi đó, luật sư của nhà nước nói: nếu mà ông ra cái án này thì tôi sẽ đóng trường hợp này ở đây. Thường là Chris ký án lệnh này, một là người đòi hỏi ở lại có thể bị nhà nước buộc tội trục xuất, hai là có thể ở lại. May mắn ngày hôm đó, luật sư của nhà nước đồng ý không trục xuất người mẹ đó.

Trung Tá Hải Quân- Chánh Án Chris Phan (Hình: Chris Phan cung cấp)

Hà Giang: Khi Chánh Án phải đưa ra một quyết định, một phán quyết theo đúng luật, ông có phải giải thích tại sao tôi đưa ra quyết định đó không?

Chánh Án Chris Phan: Mỗi quyết định đều phải có lý do. Cơ bản là sự phán quyết đó chánh án phải đưa ra lý do ngay sau khi phiên tòa đó xong. Trong ngày đó phải đưa ra phán quyết, nếu như trường hợp đó quá khó xử thì có thể chờ mình đưa ra lệnh sau. Nhưng thường thường Chris cố gắng 100% là nói lý do sau khi phán quyết, để hoàn tất cho xong trường hợp đó, không muốn kéo dài vì ai cũng muốn biết kết quả ra sao ngay sau phiên tòa.

Hà Giang: Chánh án làm rất nhiều nghề: làm luật sư, làm trong quân đội, làm nghị viên, nhưng chánh án chưa bao giờ làm nhà báo. Có bao giờ chánh án nghĩ là mấy nhà báo này đặt câu hỏi chưa hay, nếu tôi là một ký giả thì tôi sẽ hỏi chính tôi câu hỏi gì?

Chánh Án Chris Phan: Điều này rất là đặc biệt vì Chris chưa bao giờ nghĩ đến. Thường thường Chris rất vui về trả lời tất cả các câu hỏi của các ký giả. Ví dụ ký giả muốn hỏi Chris về tiệc tùng, về việc Chris đi chơi mấy lần ở Nhật thì Chris cũng có thể trả lời. Nhưng mà mấy chuyện đó thường người ta không hỏi, họ chỉ hỏi về chuyên môn.

Kiều Mỹ Duyên: Chánh án liên bang rất quan trọng. Chánh án phải chú ý đến vấn đề an ninh, an ninh cho bản thân mình, an ninh cho gia đình mình, an ninh cho hàng xóm, nơi mình ở. Trong những năm gần đây, những người ở các tiểu bang ranh

giới với các quốc gia khác ào đến, mà không có đủ cảnh sát hay nhân viên an ninh để chặn đứng thì trong tương lai những cư dân nói chung ở gần biên giới, chánh án nghĩ có biện pháp gì? Người ta nói nước Mỹ là thiên đàng, nước Mỹ an ninh, nước Mỹ có kinh tế phồn thịnh, có khoa học kỹ thuật nổi tiếng. Ai cũng mơ ước đến Mỹ, nhưng người dân ở Texas, San Diego, Arizona những ngày gần đây rất là lo khi ra đường ban ngày, ban đêm cũng sợ. Chánh án nghĩ sao về việc này?

Chánh Án Chris Phan: Câu hỏi của cô rất hay, nhưng với chức vụ của mình, Chris không dám nói suy nghĩ của mình. Xin phép cho Chris không trả lời câu hỏi này.

Kiều Mỹ Duyên: Trở lại đề tài hấp dẫn ai cũng thích nghe, hãnh diện là thế hệ thứ nhì là quân nhân người Mỹ gốc Việt, trong đó có 10 vị tướng lãnh. Có nhiều tướng lãnh người Mỹ gốc Việt hơn các quốc gia khác. Cuba cũng bị nạn Cộng Sản trước mình 16 năm, không có nhiều tướng lãnh như mình. Chánh án có thể kể về những người bạn của mình, những người bị nạn người Mỹ gốc Việt, hay gốc Á Châu.

Chánh Án Chris Phan: Điều đặc biệt thứ nhất là vì đất nước chúng ta từ một đất nước có chiến tranh, nhiều người con thuộc thế hệ sau muốn nối gót theo con đường của ông cha, thế hệ trước; điều đặc biệt thứ hai là nhiều anh em muốn giúp đóng góp, trả ơn cho nước Mỹ này. Đó là lý do có rất nhiều người Mỹ gốc Việt trong quân đội.

Kiều Mỹ Duyên: Có bao nhiêu vị tướng người Mỹ gốc Việt? Trong đó có phụ nữ không?

Chánh Án Chris Phan: Theo Chris được biết, có 2-3 người phụ nữ tướng lãnh người Mỹ gốc Việt, trong ngành y khoa.

Kiều Mỹ Duyên: Trong tương lai, ngày càng có nhiều quân nhân người Mỹ gốc Việt hơn phải không? Tại vì vào quân đội sẽ có nhiều quyền lợi. Chánh án có thể cho biết quyền lợi của người đi vào quân đội của Mỹ?

Chánh Án Chris Phan: Sau thời gian phục vụ trong quân đội, khi trở về, mình nộp đơn cho chức vụ nào trong nhà nước của Mỹ, mình cũng sẽ được ưu tiên. Ví dụ mình nộp đơn, theo hệ thống điểm, người phục vụ trong quân đội được 10 điểm ưu tiên trước so với những người nộp đơn khác. Thêm nữa, nếu quân nhân đó bị thương trong thời gian phục vụ quân đội thì được cộng thêm 30 điểm. Sau khi người ta cho điểm này, đi phỏng vấn đối mặt, thì những người khác rất khó vượt qua 30 điểm cộng thêm đó của các quân nhân. Thành ra nếu mà ai cũng bằng nhau hết thì người đã từng phục vụ trong quân đội chắc chắn sẽ được chọn.

Kiều Mỹ Duyên: Những người trong gia đình không khá giả đi vào quân đội, sau đó mới tiếp tục học bác sĩ, học luật, học các ngành mà họ thích học. Tại sao Chánh Án

Chris Phan là luật sư rồi mới vào quân đội, bỏ đặc quyền mình được hưởng là chính phủ đóng tiền cho mình học?

Chánh Án Chris Phan: Chris dở cái vụ là không biết nhà nước trả tiền cho mình đi học. Chris mới biết sau khi rời quân đội. Nếu Chris biết thì chắc Chris đã nộp đơn vào quân đội trước rồi! Chris học lấy bằng trở thành luật sư rồi, nhưng Chris ao ước được đóng góp, trả ơn cho đất nước này. Hơn nữa khi mình còn trẻ, mình muốn khám phá, muốn phiêu lưu. Đặc biệt, trong hải quân, mình được đi khắp nơi trên thế giới, khám phá mọi thứ mình không biết trước đây, không biết ngày mai ra sao, rất là vui.

Hà Giang: Nói đến di trú là nói đến người khác chủng tộc, thì thể nào cũng có một chút kỳ thị nào đó Trong đời sống quân đội, có bao giờ chánh án nhìn thấy sự kỳ thị không?

Chánh Án Chris Phan: Chris là luật sư của người nhái. 99.5% người nhái là người Mỹ trắng. Trong quân đội không có sự kỳ thị đó, nhưng lúc Chris làm luật sư, dù họ không bao giờ nói trước mặt mình nhưng mà Chris có thể cảm nhận được. Cô thù nghĩ khi mình đứng trước khán phòng, giảng cho họ luật pháp, nói họ phải làm cái này, không được làm cái kia. Mình giảng cho họ 2- 3 tiếng. Dù ban đầu, Chris nhận thấy có một số phản đối nhưng mà sau khi đi chiến trường về, ai cũng về với gia đình bình yên, không bị thương tật, tai nạn, khi đó họ mới biết ơn mình, thông cảm cho mình lý do tại sao mình bắt họ không được làm cái này, cái kia. Hơn nữa, Chris nghĩ quân đội gom tất cả quân nhân trên toàn quốc, ai cũng được xem cái lý lịch của mình, nên dù ở ngoài người ta nói một đằng nhưng phía sau, trong đầu người ta nghĩ sao thì mình không biết. Mình chỉ mong trải qua thời gian nói chuyện, mình sẽ có sự thông cảm với nhau.

Chánh Án Chris Phan cùng phu nhân và 2 con. (Hình: Chris Phan cung cấp)

Kiều Mỹ Duyên: Cách đây mười mấy năm, Kiều Mỹ Duyên đã phỏng vấn Chánh Án Chris Phan, khi đó còn mặc đồ hải quân, đẹp như tài tử xi nê, trước đài Chiến Sĩ Việt Mỹ. Chánh Án Chris Phan khi đó là Trung Tá Hải quân đội người nhái. Chánh Án có nói một điều tôi nhớ hoài: Một người trước khi ra chiến trường, Trung Tá viết một cái di chúc cho họ, mơ ước và cầu nguyện là cái di chúc này đừng có đọc, vì nếu di chúc này đưa ra đọc thì người chiến sĩ đã về với ông bà rồi. Bây giờ khi Chris là Chánh Án

Liên Bang trước khi ký giấy trục xuất người ta về quốc gia của họ, không biết cảm nghĩ của chánh án khi đó như thế nào?

Chánh Án Chris Phan: Chris thấy nhiều chánh án đọc lệnh hay ra án lệnh là xong, không có thời giờ để cất nghĩa tại sao làm như vậy. Chris khi ra phán quyết nào đó, Chris luôn nói chuyện với người đó trước, trước tiên là xin lỗi họ, Chris rất muốn cho người đó thực hiện được yêu cầu của họ nhưng mà đây là luật pháp. Tôi lưu cái án lệnh này, nhưng tôi mong là chánh án cao hơn tôi sẽ không đồng ý và cho cách giải quyết khác tốt hơn cho ông bà. Khi Chris cất nghĩa như dù vậy, họ không cảm thấy bị tổn thương. Họ vui vẻ dù trong lòng Chris biết rõ không ai có thể thay đổi được cái luật đó, nhưng thời khắc đó, người ta không cảm thấy quá tệ.

Hà Giang: Có người nào hỏi chánh án là theo ông tôi có nên tuân theo phán quyết, hay nghe theo lời khuyên của ông để kháng án không?

Chánh Án Chris Phan: Phần đông ai cũng có luật sư, Chris nói ông bà luật sư cho họ lời khuyên. Trong khả năng của tôi, tôi khuyên ông bà anh chị tuân theo, nếu cấp cao hơn tôi không đồng ý thì có thể họ sẽ xem xét lại trường hợp của ông bà, anh chị.

Kiều Mỹ Duyên: Nếu người phạm tội sắp bị trục xuất, họ không có tiền mướn luật sư, thì họ xin luật sư miễn phí của chính phủ phải không?

Chánh Án Chris Phan: Thừa không. Trong di trú rất là đặc biệt, không phải trong dân sự, luật sư phải là luật sư riêng, được thuê mướn.

Chánh Án Chris Phan (Hình: Chris Phan cung cấp)

Kiều Mỹ Duyên: Nhiều người rất thích nghe về Hội Quân Nhân người Mỹ gốc Việt. Mọi người hãnh diện có nhiều quân nhân người Mỹ gốc Việt. Chánh án có khuyến khích thế hệ thứ ba, thứ tư trong cộng đồng Việt Nam vào quân đội không? Hội Quân Nhân người Mỹ gốc Việt này làm công việc gì?

Chánh Án Chris Phan: Chúng tôi thành lập Hội Quân Nhân người Mỹ gốc Việt năm 2008 với mục đích ban đầu là gửi quà cho các quân nhân xa nhà để họ đỡ nhớ nhà. Sau này, hội trao tặng các học bổng cho các em có ao ước phục vụ cộng đồng trong các trường đại học. Ai muốn nộp đơn cũng được, nhưng với điều kiện phải là người Mỹ gốc Việt.

Chánh Án Chris Phan, phu nhân, cùng Tướng Lapthe và phu nhân, Flora in Dallas 2022. (Hình: Chris Phan cung cấp)

Kiều Mỹ Duyên: Một hình ảnh của Chánh Án Chris Phan nhiều người nhớ hoài là chánh án đi rửa xe ở các cây xăng, lấy tiền gây quỹ học bổng cho các em. Các tướng tá người Mỹ gốc Việt hàng năm nấu bánh chưng, rồi gửi các bánh chưng đó đến các đơn vị quân nhân có người Mỹ gốc Việt, đang lên đênh trên mặt biển ở An Phú Hãn

hay ở các quốc gia khác. Chánh Án Chris Phan cũng đã từng đi rửa xe cho người ta lấy 5- 10 đồng phải không?

Chánh Án Chris Phan: Khi chị Mimi Phan là người lãnh đạo của hội này, chị tổ chức nấu bánh chưng ở nhà chị. Máy anh em lại giúp chị một tay, làm mút, để bao lì xì, đóng bao gửi các anh em trên toàn thế giới.

Hà Giang: Hội Quân Nhân người Mỹ gốc Việt có bao nhiêu người?

Chánh Án Chris Phan: Bây giờ có 3000 thành viên theo hồ sơ. 200 người hoạt động.

Kiều Mỹ Duyên: Nếu đi quân nhân thì người Mỹ gốc Việt phải có quốc tịch, người có thể xanh đi được không?

Chánh Án Chris Phan: Lĩnh thì có thể xanh được, nhưng sĩ quan thì phải là người có quốc tịch Mỹ, sinh ra ở Mỹ. Luật sư vào quân đội sẽ có cấp bậc Trung Úy. Hai năm sau, lên cấp bậc Đại Úy. Lên Thiếu Tá khoảng 6 năm. Từ Đại Úy lên Thiếu Tá có sự khác nhau rõ ràng: từ bị sai làm sang sai người khác làm, cần thời gian 6 năm để chắc chắn.

Kiều Mỹ Duyên: Chánh án bây giờ là Trung Tá Hải Quân, khi nào lên Đại Tá?

Chánh Án Chris Phan: Trong vòng 2-3 năm. Người trên trừ bị làm công việc này part-time thôi, chỉ giúp khi cần nên phải chờ cơ hội đến, mong 2- 3 năm nữa, Chris sẽ lên Đại Tá.

Kiều Mỹ Duyên: Xin Chánh Án Chris Phan kể lại những kỷ niệm buồn, vui và đáng nhớ nhất?

Chánh Án Chris Phan: Trước tiên Chris xin cảm ơn hai cô đã cho Chris có cơ hội hôm nay được nói chuyện với tất cả các bạn xem đài. Chris rất hạnh diện được tham gia quân đội, lúc Chris tuyên thệ, Chris là sĩ quan người nhái người Mỹ gốc Việt đầu tiên của nước Mỹ. Đó là niềm hạnh diện nhất trong cuộc đời của Chris.

Kiều Mỹ Duyên: Lúc Chris làm luật sư cho người nhái, Chris có lặn xuống biển không?

Chánh Án Chris Phan: Dạ, có. Lúc mà tuyên thệ cho người em của Chris là người nhái, tên Long Phan, bây giờ là Thiếu Tá. Anh Long là người Mỹ gốc Việt đầu tiên là sĩ quan người nhái. Nói về chính trị, Chris nhớ là lúc Chris đi bộ 10 tháng gõ cửa các nhà ở Garden Grove để được đắc cử, đó là kinh nghiệm lúc Chris ra tranh cử.

Thiếu Tá Long Phan, em trai Chánh Án Chris Phan, sĩ quan người nhái đầu tiên người Mỹ gốc Việt cùng thân mẫu (Hình: Chris Phan cung cấp)

Kiều Mỹ Duyên: Khi Chris ra ứng cử nghị viên của thành phố Garden Grove, Chris đạp xe đạp, có các ông Mỹ lớn tuổi đi theo để đi vận động. Chính mắt Kiều Mỹ Duyên thấy khi chánh án đi với quý vị kia thì có một bà Mỹ xách chai nước lọc và bánh mì chạy theo, bà sợ ứng cử viên đói, khát.

Chánh Án Chris Phan: Một kỷ niệm vui là khi Chris đi gõ cửa, đến nhà của một cô người Việt, khi đó Chris mặc đồ đi bộ vì trời nóng quá, không mặc vest, cô đó ra mở cửa, thấy Chris, cô vái lạy và nói: Thừa thầy! (Cô thấy Chris đầu không có tóc giống các thầy chùa). Cô nghĩ Chris đi xin tiền cho chùa.

Chánh Án Chris Phan vận động ứng cử nghị viên của thành phố Garden Grove (11/6/2012) (Hình: Chris Phan cung cấp)

Kiều Mỹ Duyên: Nghề làm báo cũng vui lắm. Vừa rồi Kiều Mỹ Duyên đến Houston, Kiều Mỹ Duyên gặp linh mục Phan Thế Sơn, cha chánh xứ nhà thờ, đầu cũng không có tóc như Chánh Án Chris Phan. Bảo Hoàng, một tín đồ của nhà thờ đó nói khi nào cô gặp một linh mục giảng giống như thầy ở chùa thì cô biết đó là linh mục của nhà thờ con đó.

Chánh Án Chris Phan: Nói về làm chánh án, Chris nhớ lời của ba Chris nói ngày xưa, ba Chris ao ước được làm chánh án. nhưng do hoàn cảnh đất nước của mình. Ba rất hạnh diện khi con là chánh án.

Kiều Mỹ Duyên, Chánh Án Chris Phan và Hà Giang (Hình từ trái sang)

Hà Giang: Dự tính tương lai của Chánh Án Chris Phan?

Chánh Án Chris Phan: Không biết tương lai ra sao, nhưng Chris rất hãnh diện và may mắn có ngày hôm nay, vì lúc Chris làm chánh án, Chris đang ở Cuba, đi phục vụ quân đội ở đó. May mắn Chris gặp nhiều người liên lạc được giúp Chris trở về để phỏng vấn. Mình như là giấy, gió đưa mình bay đến đâu, mình sẽ bay đến đó.

Chris thay mặt các anh em trong Hội Quân Nhân người Mỹ gốc Việt cảm ơn sự ủng hộ mấy chục năm qua của quý đồng hương cho Chris được ngày hôm nay. Chris sẽ ráng làm để là niềm hãnh diện của cộng đồng.

Orange County, 2/2024

KIỀU MỸ DUYÊN

(kieumyduyen1@yahoo.com)